

**TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
TEOLOGICKÁ FAKULTA**

**ŽENA A OHLASOVANIE EVANJELIA
V POKONCILOVÝCH PÁPEŽSKÝCH DOKUMENTOCH**

(diplomová práca)

**2015
Júlia, Kubicová, Bc.**

**TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
TEOLOGICKÁ FAKULTA**

**ŽENA A OHLASOVANIE EVANJELIA
V POKONCILOVÝCH PÁPEŽSKÝCH DOKUMENTOCH**

Diplomová práca

Študijný program:	Náuka o rodine
Školiace pracovisko:	Trnavská univerzita v Trnave, Teologická fakulta, Katedra pastorálnej teológie, liturgiky a kánonického práva
Študijný odbor:	6161709, Katolícka teológia
Vedúci práce / školiteľ:	doc. ThDr. Jozef Kyselica SJ, PhD.

**Bratislava 2015
Júlia Kubicová**

Abstract

KUBICOVÁ, JÚLIA: Woman and proclamation of the Gospel in the post-conciliar papal documents. [Masterr thesis] / Júlia Kubicová. - Trnava University. Faculty of Theology. Department of Social Work. - Supervisor: doc. ThDr. Jozef Kyselica SJ, PhD. Commission for defense: Catholic Theology. - Qualification degree: Magister of Catholic Theology. - Bratislava: TFTU, 2015. 63 p.

The woman has become the mother of the Saviour. Women were also disciples of the Lord Jesus. They performed a variety of services in the Church throughout its history. They were formed by the word of God and characterized by alifelong testimony. In recent decades, popes have been dealing with the place of woman in the Church in their documents. At the last Synod of Bishops about the new evangelization, a woman as a apostole of the good news was discussed. The aim of this work is to present by papal documents after the Second Vatican Council, the place of women in the Church, particularly in the New evangelization.

Key words: woman, new evangelization, personal testimony, Second Vatican Council,

OBSAH

ÚVOD	9
1 VÝZNAMNÉ BIBLICKÉ ŽENY A ICH ÚLOHY V DEJINÁCH SPÁSY. Chyba! Záložka není definována.	
1.1 Muž a žena v Božom stvoriteľskom zámere	12
1.2 Ženy a ich úlohy v Starom zákone	15
1.3 Ježišov postoj k ženám	18
1.4 Mária Magdaléna - apoštolka apoštolov	21
1.5 Panna Mária - Hviezda novej evanjelizácie	30
2 MIESTO A ÚLOHA ŽENY V EURÓPSKEJ HISTÓRII KREŠŤANSTVA	33
2.1 Žena v prvotnej Cirkvi	34
2.2 Žena v stredoveku	37
2.3 Žena v dobe západnej schizmy	44
2.4 Moderný svet a miesto ženy v ňom	47
3 POHĽAD MAGISTÉRIA NA ÚLOHU ŽENY V CIRKVI	49
3.1 Evanjelizačný rozmer Cirkvi a jeho činitelia ako ich vidí Druhý vatikánsky koncil.	50
3.2 Pavol VI.	51
3.3 Ján Pavol II.	53
3.4 Benedikt XVI. a František	54
4 ŽENA OTVORENÁ NOVÝM VÝZVAM A ÚLOHÁM	58
4.1 Žena v liturgii Cirkvi	59
4.2 Žena a kňaz v spolupráci	63
4.3 Feministické hnutie	65
ZÁVER	70

Žena je slnko rodiny

V rodine žiari akési vlastné slnko. Je ním žena.

Naozaj žena a matka je ako slnko rodiny. Je slnkom svojou veľkodušnosťou a schopnosťou obetovať sa, stálou radosťou, pozornou a milou starostlivosťou o všetko, čo môže urobiť radosť mužovi a deťom. Ona sála okolo seba svetlo a srdečné teplo. Hoci sa hovorí, že manželstvo je šťastné vtedy, keď obaja manželia idú doň s túžbou urobiť šťastným toho druhého, a nie seba, a hoci to závisí od obidvoch, predsa len takýto vynikajúci duševný zmysel a úloha sú výsadou ženy. Lebo ona je od prírody obdarená materským citom a akousi zvláštnou múdrosťou a rozumnosťou srdca. Preto na príkrosť odpovedá vľúdnosťou, keď ju urazia, dá najavo svoju dôstojnosť spojenú s úctou, tak ako keď slnko na úsvite rozveselí zahmlené ráno a večer pri západe ožiari zlatými lúčmi ťažké mraky.

Žena je slnko rodiny svojím jasným pohľadom a milým slovom. Jej oči a hlas príjemne vnikajú do duše, zjemňujú ju, zmocňujú sa jej, dvíhajú ju, utišujú v nej búrky vášní a muža vyzývajú k radosť z dobra a k blaživému rodinnému rozhovoru po celodennej, často namáhavej práci v úrade alebo na poli, v zložitých obchodných záležitostiach alebo v rastúcom priemysle. Žena je slnko rodiny zvláštnou prirodzenou a šľachetnou úprimnosťou, vážnou jednoduchosťou a ušľachtilou kresťanskou dôstojnosťou; ďalej vnútornou sústredenosťou, duševnou vyrovnanosťou a príjemným vystupovaním, vkusným oblečením a prizdobením i skromným a príťažlivým správaním.

Jemný a vnímavým duch, pôvabné črty tváre, mlčanie a úsmev bez zlomyseľnosti, pohyby hlavy prezrádzajúce dobrotu, to všetko jej získava krásu ušľachtilého a pritom jednoduchého kvetu, ktorý otvára lupene na prijímanie a vyžarovanie slnečných farieb.

Kiež by ste si uvedomili, aké vznešené city lásky a vd'ačnosti vzbudzuje a vštepuje obraz takejto ženy a matky v srdciach otca a detí!

- Pius XII. Discorsi e Radiomessaggi

Chvála statočnej ženy

Kto nájde ženu statočnú?

Má väčšiu cenu nad perly.

Srdce jej muža má v nej oporu a nemá núdzu o zisk.

Robí mu len dobre, nikdy nie škodu, po všetky dni svojho života.

Vlnu a ľan zháňa a pracuje s chuťou vlastnými rukami.

Je ako kupecká loď, zďaleka dováža svoj chlieb.

Vstáva za noci, dáva pokrm svojim domácim a svojim služobníckam, čo im patrí.

Vyhliadne pole a kúpi ho, z ovocia svojich rúk vysádza vinicu.

Opasuje si bedrá silou a otužuje svoje ramená.

Skusuje a vidí, že jej podnikanie je dobré, jej lampa ani v noci nezhasne.

Svojimi rukami siaha po praslici, jej prsty sa chápu vretena.

Bedárovi svoje dlane otvára a k chudobnému ruky vystiera.

Nebojí sa o svoj dom, keď príde zima a sneh,

lebo všetci v jej dome majú po dvoch oblekoch.

Narobila si prikrývky; jej odev sú kment a purpur.

Jej muž je vážený pri mestských bránach, keď zasadá so staršími z krajiny.

Robí a predáva jemné šaty a Kanaánčanom ponúka opasky.

Jej odevom je statočnosť a krása, s úsmevom čaká budúci deň.

Ujíma sa slova s múdrosťou a na jej jazyku je zákon dobroty.

Sleduje, čo sa robí v jej dome, a neje z chleba lenivosti.

Jej deti vstávajú a dobrorečia jej; aj jej muž ju chváli:

„Mnohé ženy znamenite pracovali, ale ty si ich všetky predstihla!“

Klamlivý je pôvab a krása márna, len žena, čo sa bojí Pána, zaslúži si chválu.

Dajte jej z ovocia jej rúk a nech ju chvália v bránach mesta jej diela.

Prís 31, 17. 18; Ž 46, 6.

Mária Magdaléna - apoštolka apoštolov

Túto kapitolu budeme venovať bližšiemu opisu osoby Márie Magdalény z dôvodu, že ako prvá bola Ježišom poverená hlásať učeníkom Pánovo zmŕtvychvstanie; za čo je právom označovaná za „apoštolku apoštolov“.¹ Tomáš Akvinský o nej napísal, že „ako žena oznamovala prvému mužovi slová smrti, tak žena ako prvá ohlasovala apoštolom slová života“.² Táto udalosť naznačuje, že žena, ešte skôr ako muž, sa má ponáhľať hlásať radostnú zvesť. A to je dôvod, prečo jej venujeme časť v tejto práci. Zmienými faktami by sme ju radi uviedli do správnej pozície, ktorú v histórii kresťanstva zastala ako žena, ktorá veľmi milovala a zaslúžila sa o vzrast viery v Krista.

Máriu Magdalénu poznáme ako hriešnicu, najslávnejšiu prostitútku v dejinách, ktorej Ježiš odpustil a napokon si ju vybral za širitelku svojho posolstva. Teda osobnosť Márie Magdalény je veľmi vplyvná, môžeme konštatovať, že jej popularita neklesne do konca sveta, nakoľko aj živí showbusiness rôznymi legendami.

Jedným z hlavných atribútov, v ktorom sa zhodujú takmer všetky poznatky o tejto žene je, že bola vznešená, veľmi bohatá. Rôzne pramene uvádzajú, že to bola nesmierne a oslňujúco prekrásna žena, ktorá každého očarila nielen svojou krásou, ale aj nádherným hlasom a napokon aj múdrosťou. Štúdium materiálov o Márii Magdaléne je v skutku fascinujúce a veľmi kontroverzné; treba precízne a bystro rozlišovať historické fakty od legendárnych nánosov, čo je v tomto prípade niekedy naozaj veľmi komplikované a náročné, preto vznikajú nepresné dohady a ďalšie príbehy o tejto legendárnej žene. Dôkazy o nej sú veľmi chudobné a roztrúsené, preto je možné nájsť rôzne verzie, ktoré sa rozchádzajú. Je veľmi málo, čo o nej v skutočnosti vieme, preto sa vytvára veľký priestor pre špekulácie.

Faktom je, že zo štyroch evanjelií o jej súkromnom živote vieme veľmi málo a aj to málo vyvoláva veľa domnienok, ktoré nemusia byť v súlade s pravdou. Jej životný príbeh je nerozlučiteľne spätý s Ježišom. Evanjeliá ju opisujú väčšinou ako ženu, ktorá sa prizerá z diaľky, teda nie je v nich ústrednou postavou. Až do vzkriesenia. Stála pri zrode hnutia, ktoré od základov zmenilo svet. Je nielen pri ukrižovaní, ale aj objaví prázdny hrob (porov.

---

¹ Porov. JÁN PAVOL II.: *Mulieris dignitatem*,

² Porov. Super Ioanem, ed. Cai, §2519 Podľa BENEDIKT XVI.: *Apoštolí a prví učeníci Krista*.

Lk 24,10) a je svedkom zmŕtvychvstania. Je vzorom skutočnej a opravdivej Ježišovej nasledovníčky, avšak v našich tradičných spomienkach a obrazoch zostáva ako hriešnica. Obraz tejto padlej ženy je znamením, že aj keď človek padne akokoľvek na dno svojej hriešnosti, môže byť spasený. Jej osoba sa objavuje síce vo všetkých štyroch evanjeliách, ale s veľmi stručným opisom, na základe ktorého nie je možné získať presný opis jej charakteru a osoby ako takej.

Hlbšie pochopenie jej osoby a toho, aká v skutočnosti bola, môžeme vypozerovať aj z dejín a okolností doby, v ktorej žila a na ktoré musela „nejako“ reagovať.

Jej meno hovorí o jej pôvode. Pochádzala z Magdaly, ktoré bolo 200 km na sever od Jeruzalema. Typickým remeslom tohto miesta bolo rybárčenie, obchod s rybami, kde to ženy nemali ľahké. Židovské spisy o tomto meste píše ako o meste nerestí, ktoré Boh zničí, čo možno vysvetľuje aj Máriinu zlú povest' neviestky. Ťažká sociálna a ekonomická situácia mesta mala za následok úpadok mravov, kde ženy často platili najvyššou cenou. Rodiny predávali svoje deti do otroctva, aby splatili svoj daňový, alebo iný dlh. Možno práve pôvod, už dnes svätice, spadá do logiky tejto histórie. Ak bola v područí veriteľa, ktorý mal moc nad jej životom a telom, nehodno ju súdiť a už vôbec nie odsúdiť, avšak nie priame dôkazy hovoria o tom, že prostitútkou skutočne bola. Tým, že nenosila manželove meno, ale mala prívlastok Magdalská, môžeme usudzovať, že bola slobodná; a to málo informácií, ktoré sú o nej v evanjeliách zahrnuté, ako o žene žijúcej na okraji spoločnosti, nenaznačuje nič o tom, že by bola vydatá, alebo že by bola vdova, či mala deti – v tom čase bolo na nevydanú ženu prihliadané s nedôverou.

Podľa Lukášovho evanjelia z nej Ježiš vyhnal sedem démonov. Myslenie vtedajšieho ľudu hovorilo o presvedčení, že ak bol niekto posadnutý zlými duchmi, mohol si za to sám, lebo určite spravil niečo zlé a preto si to aj zaslúži. Z tohto dôvodu takýto človek u ľudí pochopenie nenašiel. Antropologické štúdie často dokazujú, že zneužívané ženy nemali u nikoho útočisko, nikto sa ich nezastal a keď sa vzopreli, boli ubité ešte viac. Jedinou účinnou obranou takej ženy bolo predstieranie, že je posadnutá diablom, čo je podobné situácii dneška, keď sa niekto pri súde obhajuje v stave nepričetnosti. Preto i posadnutie Márie Magdalskej diablom je z tohto dôvodu diskutabilné... A ak tomu tak bolo, je to možné vysvetlenie, prečo nebola príliš žiadanou partiou a už vôbec nie životnou partnerkou - totiž, s takou ženou nik nechcel nič mať.

Každopádne, keď z nej Ježiš týchto zlých duchov vyhnal, bolo to pre ňu popudom, aby sa pridala k jeho hnutiu, kde našla to, čo celý čas hľadala.

Nebiblické zdroje uvádzajú informácie, že v roku 1945 boli v Nag Hammádi nájdené rukopisy v koptštine, ktoré predstavovali súbor textov popisujúcich počiatky kresťanstva. Radí sa medzi ne Tomášovo a Filipovo evanjelium a Petrove skutky, ktoré sú Katolíckou cirkvou označované za apokryfné³, preto v Biblii nie sú zaradené. I keď to nie sú biblické texty, opäť viac približujú ranokresťanské obdobie. Tieto spisy prinášajú nové informácie i o Márii Magdaléne a jej postavení v spoločnosti Ježiša Krista a Dvanástich. Objavuje sa tam ako jedna z hlavných Ježišových učeníčok, ktorá mu kladie stále nové otázky, zatiaľ čo učenici mlčia a nechápu. Ona však rozumie. Vo Filipovom evanjeliu hrá Mária Magdaléna hlavnú postavu. Spis je poškodený, vzbudzuje veľa špekulácií, ale podľa vedcov na koptštinu, pasáž hovorí o tom, že Ježiš ju miloval viac ako svojich učeníkov. Teda Mária Magdaléna bola podľa toho Ježišovou obľúbenou spoločníčkou, bližšou než ostatní. Ľudská predstavivosť a fantázia si túto pasáž hneď mylne spája s erotickými či sexuálnymi predstavami. Avšak vzhľadom na osobnosť Ježiša ako Bohočloveka nie je možné týmto domnienkam veriť. Podľa Filipovho evanjelia Ježiš zasväcuje Máriu Magdalénu do svojho učenia v dôverných rozhovoroch a z toho dôvodu je veľmi pravdepodobné, že Magdaléna počula od Ježiša veci, ktoré učenici nepočuli. A keďže ona dobre rozumela jeho posolstvu, videl, že je chápaná, vnímavá a má záujem o duchovný rast, vykladal jej svoju náuku viac. Vo Filipovom evanjeliu bola Mária Magdaléna opisovaná ako symbol múdrosti, čo jej vlastné evanjelium potvrdzuje, keď opisuje, že všetko riadi a zoznamuje apoštolov s Ježišovým učením. V tomto evanjeliu nevystupuje Mária Magdaléna len ako obľúbená učeníčka, ale aj ako symbolická postava Božskej múdrosti, čo je v rozpore s tým, ako je zapísaná v povedomí ľudí. Keď Ježiš zomrel na kríži, pre jeho skupinu to znamenalo koniec. Zrúcali sa ich presvedčenia, hrozil úplný rozpad kresťanského spoločenstva.

Ale nestalo sa tak, lebo Pán si celý čas viedol a vyvolil práve Máriu Magdalénu, aby v tomto čase zohrala ústrednú úlohu. Bola jednou zo žien, ktoré Ježiša ako pod krížom oplakávali, tak bdeli pri hrobe. Mŕtve telo bolo považované za nečisté, preto bolo úlohou ženy sa ho dotýkať. Keď išla svojho Vykupiteľa pomazať vonným olejom, zistila, že jeho

---

³ Často to znamená, že „apokryfné“ spisy sú nedôveryhodné, nemajú sa brať vážne, teda že nie sú pravdivé; mnohí obsah týchto spisov pokladajú len za báje; teda je diskutabilné, nakoľko sa dá Filipovmu evanjeliu veriť.

telo v hrobe neleží. V Jánovom evanjeliu je táto udalosť zaznamenaná najpodrobnejšie (porov. Jn 20,1-31). Keď to porozpráva apoštolom, vzhľadom k tomu, že je žena, neveria jej a idú sa sami presvedčiť.

V tom čase svedectvo ženy bolo „nijaké“ svedectvo. Po tejto udalosti Mária Magdaléna prežíva svoj najväčší okamih, keď v domnienke, že ju oslovil záhradník trúchli, že jej odniesli Pána a nevie, kam ho položili (porov. Jn 20, 13). Tento fakt ju predurčuje k tomu, aby sa stala vrcholne dôležitou postavou - Mária Magdaléna je prvá očitá svedkyňa Ježišovho zmŕtvychvstania a ako prvá je Ježišom poslaná ohlasovať túto radostnú zvesť (porov. Jn 20, 17-18). Tento zážitok dal už takmer stroskotanému kresťanskému spoločenstvu nový smer, nový život, nový zmysel. Teda ak Ježiš naďalej žije, nie je dôvod, aby sa kresťanstvo rozpadlo, zlyhalo, ale naopak upevnilo sa a slávne uspelo. V tento zlomový okamih sa kresťanské hnutie obnovilo a Mária Magdaléna pri tom zohrala kľúčovú rolu a napriek tomu ju v Novom zákone nenájdeme uvedenú medzi apoštolmi.

Príčinu môže objasňovať iný stratený apokryfný text. V roku 1896 sa objavil v meste Achmím záhadný spis písaný tiež v koptštine⁴. V tom čase sa jednalo obec, ktorú obývali prenasledovaní kresťania, teda spis môže a nemusí pochádzať od nejakého kresťana. Údajne sa jedná o Evanjelium podľa Márie Magdalény. Príbeh, ktorý opisuje, predstavuje gnostické chápanie viery, ktoré sa nezhoduje s ortodoxným kresťanstvom, ale kvôli prijatiu skutočnosti, že tento spis skutočne existuje - i keď je plný pochybností a neoveriteľných tvrdení, ho predstavím informačne v skrátenej verzii.

Skladá sa z troch častí:

1. Ježišove slová rozlúčenia svojim učeníkom, kde hovorí o hmote a duchu, ktorý je uväznený v tele a nemal by podliehať jeho želaniam; a o Božom kráľovstve, ktoré je v nás. To, na čom záleží, je vnútorné poznanie.

2. Vízia Márie Magdalény - Ježiš posielal apoštolov do sveta, aby hlásali evanjelium. Tí sa boja, aby ich nezabili ako jeho zabili. Vtedy Mária Magdaléna vystúpi a prehovorí im do srdca, aby sa nebáli, veď Ježiš im sľúbil, že bude pri nich a bude ich chrániť. „Neplačte a nežiaľte, ani nepochybujte, lebo jeho milosť bude s vami všetkými a bude vás ochraňovať. Chváľme radšej jeho veľkosť, lebo nás pripravil a urobil z nás

---

⁴ Porov. BART D. EHRMAN, *Peter, Pavol a Mária Magdaléna*.

ozajstných ľudí.“⁵ Jediná zostane v pokoji a bez strach a srdcia apoštolov obráti k Bohu a oni sa po jej slovách upokojia. Peter jej hovorí: „Sestra, vieme, že Spasiteľ ťa miloval viac ako hociktorú inú ženu. Povedz nám slová Spasiteľa, ktoré si pamätáš, ktoré poznáš, ale my ich nepoznáme, lebo sme ich nepočuli.“ A Magdaléna im hovorí o tom, ako sa jej zjavil Ježiš a čo jej povedal. Hovorí o ich rozhovore, ktorý sa týka duchovného vývoja a celoživotného zápasu duše so zlom. Hovorí o tom, že vízie prichádzajú cez myseľ, ale najdôležitejšia je duša, ktorá cez oblasti ovládané nepriateľskými silami: temnota, želanie, nevedomosť a hnev.

3. Reakcia mužov na Máriine zjavenie. Ondrejovi sa zdajú jej slová divné a pochybuje, či sú od Spasiteľa. V tom ho podporí Peter a pozornosť učeníkov obracia na seba so slovami, prečo by ju mali počúvať. A pochybuje o tom, že by sa Ježiš niekedy so ženou rozprával o niečom, o čom sa nerozprával s nimi a tiež pochybuje o tom, že ju mal radšej ako ich. Matúš krotí Petrov hnev a obhajuje Máriu Magdalénu. „Peter, vždy sa len hneváš. Teraz sa hádaš s touto ženou ako s nejakým nepriateľom. Keď ju uznal Spasiteľ, kto si ty, že ju odmietaš? Spasiteľ ju určite pozná dobre. Preto ju miloval viac ako nás.“ Podľa textu Petrovi vadí, že si Kristus uprednostnil Máriu Magdalénu, aby jej odhalil poznanie spásy a nie niekoho z apoštolov. Peter ju vníma ako soka, pokiaľ ide o vedúce postavenie. Je zobrazovaná ako učeníčka, ktorá je veľmi duchovne zrelá a najlepšie chápe Ježišove učenie.

Toto spochybnené evanjelium ponúka priam kacírsku myšlienku, či teda vôbec Dvanásť pochopili Ježišovo učenie. Máriu Magdalénu vykresľuje ako učiteľku a duchovnú vodkyňu ostatných. Nie je len učeníčkou, je apoštolkou apoštolov.

Evanjelium Márie Magdalskej ovplyvnilo to, ako sa ranní kresťania schádzali a zloženie týchto skupín sa delilo podľa toho, kde sa schádzali. Pri domácich stretnutiach hrali ženy hlavnú rolu. Ženy hrali viacero rolí - rolu učeníčok, učiteliek, hlavy rodiny, hlavu cirkvi. Z Pavlovho listu Korint'anom vieme, že boli ženy prorokyne. V 2. A v 3. storočí sa začali prehlbovať rozpory medzi skupinami vedenými mužmi a skupinami vedenými ženami. V niektorých ranných kresťanských skupinách sa kľúčovou postavou stala Mária Magdaléna, stala sa akýmsi prototypom ženského kresťanstva. Preberá rolu zástupkyne žien, resp. ženského pokolenia. Apoštoli boli zástupci mužského pokolenia a niekedy sa ju snažili zo svojho spoločenstva vylúčiť a tak sa postavila na vlastné nohy, čím

---

⁵ BART D. EHRMAN, *Peter, Pavol a Mária Magdaléna*.

údajne prebudila celé ženské kresťanské hnutie. Najviac ju vraj odmietal a zavrhol Peter, čo naznačujú spory, ktoré mali medzi sebou. Napätie medzi týmito dvoma osobami sú zaznačené v mnohých ranokresťanských spisoch. Petrovou autoritou začala zanikať autorita Márie Magdalény, nielen ako jeho sokyne, ale aj preto, že bola žena. Mužskou autoritou sa z Cirkvi stávala inštitúcia, ktorej vládli muži. Muži tak isto písali dejiny. V 4. a v 5. storočí je priam kacírstvom, keď žena zastáva dôležitú funkciu. Ženy nesmú byť vysvätené za kňazky alebo biskupky. Mária Magdaléna však predstavuje oprávnenosť vodcovskej role ženy v Cirkvi.

V kanonických spisoch nájdeme Máriu Magdalénu stále ako hriešnicu, či kajúcnicu; ale treba zohľadniť fakt, že v nich vystupuje mnoho žien s menom Mária. Jednou z najväčších urážok ženy a zmrhania jej postavenia je obviniť ju zo smilstva a prostitúcie. Tak je Mária Magdaléna na jednej strane opisovaná ako apoštolka a na strane druhej ako hriešnica či kajúcnica. Avšak, či je rola Márie Magdalény skutočne priradená k tej správnej Márii, teda k jej skutočnej osobe, je diskutabilné. Pojem hriešnica sa akosi pretransformoval do pojmu prostitútku. Obraz o nej sa vytvoril akýmsi zlepením rôznych vystupujúcich postáv nazývaných Mária - či už len Mária, alebo Mária Magdaléna, Mária z Betánie, prípadne aj nemenovaných žien označených za hriešne. A tak vznikol obraz hriešnice Márie, ktorá toho popáchala viac než dosť a oľutovaním svojej chyby je nám vzorom ako kajúcnica. Avšak, Mária Magdaléna nemôže byť tou hriešnicou, ktorá pomaže Ježišove nohy voňavým olejom (porov. Lk 7,36 - 50), pretože hriešnica hneď neznamená prostitútku. V tej dobe to mohla byť akákoľvek žena, ktorá napríklad robila prácu, ktorá nebola dovolená robiť v sobotu, alebo akýmkoľvek iným spôsobom nedodrжала Mojžišov zákon. Každopádne sa nejednalo o Máriu Magdalénu, lebo tú evanjelista Lukáš spomína o kapitolu neskôr, kde ju identifikuje ako Máriu Magdalénu, z ktorej vyšlo sedem zlých duchov (porov. Lk 8,1 - 2); vystáva otázka, prečo by tú istú Máriu Lukáš identifikoval až o kapitolu neskôr? A ďalšia Mária, ktorá je niekedy mylne spájaná s Máriou Magdalénou je Mária z Betánie. Keďže Mária Magdaléna nebola vydatá a nemala meno po mužovi, bola automaticky priradená mestu Magdala, z ktorého pochádzala. A odtiaľ je jej druhé meno Magdaléna, Magdalská, Mária z Magdaly. A keďže bola z Magdaly, nemohla byť z Betánie, teda si ju nemohli predsa myliť s Máriou z Betánie, ktorá bola Lazarovou sestrou. Teda dodatočné označenie ich jasne rozlišuje. A tiež to nemôže byť cudzoložnica, ktorú chcú muži ukameňovať (porov. Jn 8,1- 11), nakoľko nikde nie je zmienka o jej mene. Kombinatorika týchto viacerých postáv vytvára polepšenú prostitútku, ktorá sa stala

vzorom kajúcnosti. Mária Magdaléna sa ľútosťou a láskou očistila, bola hlasom pre všetky duše, ktoré sa cítia vinné a neodvažujú sa k Ježišovi prísť, lebo mnoho je odpustené tomu, kto mnoho miluje, lebo Ježiš nerobí rozdiely medzi tými, ktorí milujú neporušenou čistotou, a tými, ktorí milujú v úprimnej ľútosťi.⁶ Gregor Veľký údajne tieto ženy stotožňoval v jednu osobu: „Tá, ktorú Lukáš nazýva hriešnica, tá, ktorú Ján volá Mária, veríme, že to je Mária, z ktorej bolo vyhnaných sedem zlých duchov, podľa Marka. A čo títo zlí duchovia označujú, ak nie všetky neresti? Táto žena používala masť, aby navoňala svoje telo pre zakázané skutky. Čo kedysi vykonávala hanebnejším spôsobom, ponúkala teraz Bohu chvályhodnejším spôsobom. Bola žiadostivá vo svojich pozemských očiach, teraz ich svojou kajúcnosťou naplnila slzami. Rozprestierala si vlasy, aby zvýraznila svoju tvár, ale teraz si vlasmi suší slzy.“⁷ Jej pôvodných sedem démonov symbolizovalo všetky neresti, ale kajúcnosťou za svoje hriechy ich premenila v cnosti. Väčšina jeho nasledovníkov podporila jeho myšlienku o jednej Márii v rôznych situáciách.⁸

Je ťažké, toľko storočí nazad sa dopátrať pravdy, ale z údajov, ktoré sa nám v rôznych variantoch predkladajú - a to, že Mária Magdaléna bola svedkyňou učenia, ukrižovania, vzkriesenia Pána Ježiša a neskôr hrala rolu ohlasovateľky; musíme uznať, že po všetkých stránkach bola osobou dôležitou, ale vzhľadom na vtedajšie postavenie žien v spoločnosti, sa jej nedostalo uznania, aké si zasluhovala. Mali by sme na ňu pamätať predovšetkým ako na ženu, ktorá veľmi milovala.

Gnostické evanjeliá nám veľmi nepomôžu pri poznávaní historickej Márie Magdalény, ale určite poskytnú informácie o tom, ako si ju ľudia, predovšetkým muži, zapamätali. Nejasnosti ohľadne jej osoby viedli k mnohým nepravdivým tradíciám. Podľa zachovaných dokumentov raných gnostikov je Mária Magdaléna ústrednou postavou niektorých kníh, vrátane spisu pri Nag Hammadi a knihy Evanjelium Márie, ktorá sa našla päťdesiat rokov skôr. Pravdepodobne neprinášajú historicky spoľahlivé podanie, ale predstavujú skôr rozhovory Márie Magdalény s Ježišom, ako si predstavovali neskorší kresťania. Tí im vkladali do úst slová, ktorými propagovali svoje vlastné, gnostické chápanie sveta.

---

⁶ Porov. VALTORTA, M., *Magdaléna*.

⁷ Haskins S.: *Mary Magdalene: Myth and Metaphor*, 96. Lat: J. P. Migne Patrologia Latina XXXVI.

⁸ Porov. VALTORTA, M., *Magdaléna*.

Rukopis známy ako Dialóg spasiteľa sa našiel v Nag Hammadi rozpadnutý, plný dier, takmer nečitateľný, ale predsa niektoré jeho časti niečo napovedia. Mária Magdaléna je v ňom zobrazená ako dokonalý gnostik; ako tá, ktorá chápe všetko.

Dielo Pistis Sofia - viera múdrosť, bolo objavené v osemnástom storočí ako časť veľkej knihy gnostických pojednaní, ktoré nie je súčasťou knižnice Nag Hammadi. Mária Magdaléna je v ňom zobrazená ako tá, ktorá je vo svojom duchovnom pokroku pred ostatnými. Ježišom bola označená ako požehnaná, ktorej zdokonalí poznanie jeho tajomstiev, ktorej srdce je viac naladené na nebeské kráľovstvo ako všetkých jej bratov.⁹ Vraj bola viac požehnaná ako všetky ženy, bola plnosť plnosti a dokonalosť dokonalosti. Peter, človek impulzívny, temperamentný a výbušný sa údajne sťažoval, že nemôže už zniesť tú ženu, ktorá sa učeníkom pletie do cesty a nenechá ich hovoriť, lebo rozpráva celý čas.¹⁰ Avšak v božskej oblasti - v pravom poznaní, vnútornom pochopení, na pohlaví nezáleží, preto Pán Ježiš Máriu z Magdaly pochválil a povzbudil.

Tomášovo evanjelium Petrove nesympatie voči Magdalskej v poslednom verši potvrdzuje, kedy ju Peter ako ženu odsudzuje a chce, aby od nich odišla, lebo ženy nie sú hodné života. Ježiš mu na to odpovedá, že on ju bude viesť, aby sa mohla stať mužom, žijúcim duchom, im podobnou a vojsť do kráľovstva nebeského. A Evanjelium Márie tiež potvrdzuje túto mienku.

Kanonické spisy túto nesympatiu naznačujú v časti, keď Peter Magdaléne neverí, že našla prázdny hrob. Dokonca si o nej myslel, že blúzni (porov. Lk 24,11).

Filipovo evanjelium, objavené pri Nag Hammadi poskytlo asi najviac informácií o vzťahu medzi Ježišom a Máriou Magdalénou, avšak Katolíckou cirkvou je zaradené medzi apokryfné spisy - teda spochybnené, považované za nedôveryhodné.¹¹

---

⁹ Porov. BART D. EHRMAN, *Peter, Pavol a Mária Magdaléna*.

¹⁰ Porov. BART D. EHRMAN, *Peter, Pavol a Mária Magdaléna*, Pistis Sofia, 36

¹¹ Pozn. Toto evanjelium s nevedeckou knihou *Svätá krv, svätý grál*, je súčasťou fikcie *Da Vinciho kódu* od Dana Browna, ktorý ich podáva ako historické fakty. Avšak jeho historické tvrdenia o nekanonických evanjeliách sú nepravdivé. Tvrdí, že niektoré evanjeliá sa našli medzi *Zvitkami Mŕtveho mora*, čo je nie je pravda, lebo to boli židovské texty, ktoré nikde nespomínajú Ježiša a jeho nasledovníkov. Tiež tvrdí, že Ježišovo manželstvo s Máriou Magdalénou sa často spomína v nekanonizovaných evanjeliách, ale v skutočnosti, ono sa nespomína nikde, ani v kanonických ani v nekanonických. Brown podáva vysvetlenie „spoločníčky“ Márie Magdalény v aramejčine, kde to isté slovo označuje manželku, ale originálne slovo bolo grécke - *koinônos*, čo znamená priateľ alebo spoločník. A tak isto nepravdivo podáva tvrdenie o bozkávaní Ježiša a Márie, ktoré vzbudzuje sexuálne pozadie, avšak tu sa hovorí o bozkoch v inej súvislosti - ako o kresťanskom bozku pokoja, ktorý bol bežnou praxou; dnes si na znak pokoja podávame v kostole ruky.

Faktom je, že Mária Magdaléna je menej známa, čo poskytuje viac priestoru na špekulácie a provokatívne otázky. Nezanechala po sebe nijakú písomnosť. Jej evanjelium bolo napísané niekoľko desaťročí po jej smrti. Historické spisy nehovoria nič o tom, že by medzi ňou a Ježišom bol manželský alebo sexuálny vzťah, ako to mnohé zdroje v rôznych senzačných obmenách propagujú. Keby boli manželia, potvrdili by to aj štyria evanjelisti, ktorí však Magdalénu spomínajú len okrajovo. To, že s ňou mal Ježiš dôverný priateľský vzťah, je len domnienka, ktorá nemá hodnoverné dôkazy.

Za zváženie a uznanie, ale stojí jej úloha a jedinečnosť, ktorú jej Pán Ježiš priradil najmä po vzkriesení a to tým, že práve ona bola prvá, ktorá našla prázdny hrob, bola prvá, ktorej sa po vzkriesení zjavil a bola prvá, ktorú poveril hlásaním radostnej zvesti o jeho vzkriesení: „(...) choď k mojim bratom a povedz im: Vystupujem k môjmu Otcovi a k vášmu Otcovi, k môjmu Bohu a k vášmu Bohu“ (Jn 20,17-18). Mária Magdaléna išla a zvestovala učeníkom radostnú novinu (porov. Jn 20,18).

Svätý Tomáš Akvinský o nej píše, že „ako žena oznamovala prvému mužovi slová smrti, tak žena ako prvá ohlasovala apoštolom slová života“ (Super Ioanem, ed. Cai, §2519).¹²

Môžeme povedať, že táto udalosť v živote ženy, po príklade Panny Márie v úplnom odovzdaní sa do vôle Božej, tvorí ďalší krok evanjelizácie života ženy, kedy podľa Svätého Písma vidíme, že žena, ešte skôr ako muž, sa má ponáhľať hlásať radostnú zvesť. Mária Magdaléna je preto právom za svoju ženskú kresťanskú iniciatívu označovaná za „apoštolku apoštolov.“¹³ Tým je pre nás zreteľnejšie, že jej ženská misia - apoštolky - tu na zemi bola o to dôležitejšia, keď si Pán Ježiš práve ju, ženu, vybral za svedkyňu svojho najväčšieho zázraku, na ktorom dodnes stojí celé kresťanstvo. Ježiš týmto značne pozdvihol váhu svedectva ženy a jej ohlasovania.

---

¹² Por. Benedikt XVI., *Apoštolí a prví učenici Krista*, s.

¹³ „Stala sa apoštolkou apoštolov tým, že jej bola pridelená úloha hlásať učeníkom Pánovo zmŕtvychvstanie.“ Tomáš Akvinský, In Ioannem Evangelistam Expositio, c. XX, I; III, 6 (Sancti Thomae Aquinatis Comment. In Matthaeum et Ioannem Evangelistas), Ed. Parmens, X629. Cit. Podľa Ján Pavol II. *Mulieris dignitatem*.